

صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

سند پژوهی: بررسی روند پیشرفت سند نقشه جامع علمی کشور (به مناسبت ۱۲ادی)

■ در ترسیم نقشه جامع علمی کشور کوشش شده، تا با الهام‌گیری از اسناد بالادستی و بهره‌گیری از ارزش‌های بنیادین آنها و توجه به اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی ۱۴۰۴ ایران، چشم‌انداز علم و فناوری در افق جمهوری اسلامی ایران تبیین شود.

■ **در سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی** آمده است؛ ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه **اول اقتصادی، علمی و فناوری** در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌الملل

جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

✚ **برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.**

✚ **دست‌یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.**

■ **قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶)**

ماده ۲ موضوعات

....

پ موضوعات خاص بخش پیش روی اقتصاد در مورد معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و **کاربست علم و فناوری** و انرژی

بخش ۰۲ آموزش عمومی، آموزش عالی و علم و فناوری

ماده ۶۳، ۶۴ و ۶۶

...

۲. تهیه نظام رتبه‌بندی معلمان و استقرار نظام پرداخت‌ها براساس تخصص با شایستگی‌ها و عملکرد رقابتی مبتنی بر نظام رتبه‌بندی معلمان و مهندسی نیروی انسانی **براساس سند تحول و نقشه جامع علمی کشور** با تصویب مجلس شورای اسلامی در قالب بودجه سنواتی و ...

نقشه جامع علمی کشور در چارچوب رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی (ره)، مقام معظم رهبری و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است و با پیش‌بینی سازوکارهای لازم به روز رسانی، توانایی تبیین ساحت علمی الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت را دارا می‌باشد.

عنوان

سند:

نقشه

علمی

کشور

در جهان کنونی، علم و فناوری از جایگاه بسیار مهم و راهبردی برخوردار است. شکل‌گیری مفاهیم جامعه و توسعه دانش بنیان گواهی بر این مدعاست و شرایط به گونه‌ای است که در قرن حاضر هر کشوری برای رشد و پیشرفت همه جانبه بی شک نیازمند طرح و برنامه‌ای مدون در عرصه علم و فناوری می باشد.

بر این اساس نقشه جامع علمی (تصویب ۱۳۸۹) مهمترین سند تحول علمی کشور است که بنا به تعریف، مجموعه‌ای است جامع و هماهنگ و پویا و آینده نگر، شامل مبانی، اهداف، سیاست ها و راهبردها، ساختارها و الزامات تحول راهبردی علم و فناوری مبتنی بر ارزش های اسلامی برای دستیابی به اهداف چشم انداز بیست ساله کشور بوده و در عین حال تلاش شده بر مبنای ارزشی و بومی کشور، تجربیات گذشته و نظریه ها و نمونه های علمی و تجارب عملی تکیه شود. از مهمترین اهداف آنمی توان دستیابی به آرمان های بلند نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران مستلزم تلاش همه جانبه در تمام ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی عنوان شده است. با این اوصاف با گذشت یک دهه از تصویب نقشه جامع علمی کشور روند پیشرفت این نقشه تاکنون چگونه و در چه حوزه هایی بوده است؟ موانع اجرایی نقشه جامع علمی کشور از دیدگاه کارشناسان و مسئولان نقشه جامع علمی کشور چیست ؟

فصول نقشه جامع علمی کشور

بیانات مقام معظم رهبری در زمینه نقشه جامع علمی کشور (برای تهیه شات لیست و استفاده با صدا در گزارش)

بیانات در دیدار نخبگان و استعداد های برتر علمی 1398/07/17

برخی از مسائل کشور در زمینه های اقتصادی ناشی از کمبودهای تحقیق علمی است؛ جوانهای ما باید وارد بشوند. امروز مثلاً فرض کنید در زمینه های مسائل اقتصاد، مسئله ی تورم، مسئله ی کاهش قدرت پول ملی، مسئله ی اشتغال، مسئله ی مسکن، در زمینه ی مسائل اجتماعی، مسئله ی ازدواج، آسیب های اجتماعی، اعتیاد و غیره، همه ی این مسائل، مسائلی است که با دانش نخبگانی، با حرکت نخبگانی جوانهای ما میتواند راه های حل بسیار خوبی پیدا کند. اگر این کار شد آن وقت پرورش اندام علمی کشور یک پرورش مناسبی خواهد بود، یک تناسب اندامی پیدا میکند؛ یعنی کار علم این جور نمیشود که در یک بخش پیشرفت فوق العاده ای بکند، در یک بخش ضعیف و لاغر و ناتوان باشد؛ نه، یک تناسب اندام پیدا میکند که در نقشه ی علمی کشور این معنا رعایت شده. من باز هم تأکید میکنم روی مسئله ی نقشه ی علمی کشور که کار بسیار مهم و سند بسیار باارزشی است که انجام گرفته و دنبال آن باید بروند.

بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاه ها 1397/03/20

مسئله ی بعدی که در دانشگاه مورد توجه قرار میگیرد، تحقّق نقشه ی جامع علمی کشور است. خوب، بخشی از نقشه ی جامع علمی تحقّق پیدا کرده، اما همه ی آن تحقّق پیدا نکرده. یکی از مشکلات که من اتفاقاً در گذشته هم در همین جلسه مطرح کردم، این است که خیلی از بدنه ی دانشگاهی ما نقشه ی جامع علمی کشور را نخوانده اند و اصلاً اطلاع ندارند. این همه روی نقشه ی جامع علمی کشور کار شده، این همه دانشمند، متخصص، کارشناس علمی و دانشگاهی روی آن کار کرده اند و یک چیز جامع و خوبی پدید آمده، تولید شده؛ خوب این نقشه ی جامع باید در دانشگاه تحقّق پیدا کند. چه کسی باید آن را تحقّق بدهد؟ همین بدنه ی دانشگاهی کشورند دیگر؛ خود اساتیدند؛ اینها بایستی این نقشه ی جامع را بخوانند، ببینند، بدانند که چیست، چه خواسته شده در این نقشه ی جامع علمی و جلسات بحث برای عملیاتی کردن بین استادان و دانشجویان مقاطع تکمیلی بایستی برگزار بشود و رد پای آن در محیط های آموزش، در آموزش کشور و پژوهش کشور دیده بشود.

دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت با رهبر انقلاب 1396/06/04

رهبر انقلاب اسلامی در ادامه، توصیه‌هایی خطاب به رئیس‌جمهور و اعضای دولت دوازدهم بیان کردند که «داشتن نیت الهی برای خدمت به مردم به‌عنوان بندگان خدا و حل مشکلات آن‌ها»، و «انس با قرآن و دعا» اولین توصیه‌ی ایشان بود....
"در نظر گرفتن کارآمدی، تدین، انقلابی بودن، پرکاری و جهادی عمل کردن در انتخاب همکاران و مدیران زیرمجموعه» هشتمین توصیه‌ی رهبر انقلاب اسلامی بود و در همین خصوص گفتند: اگر همکاران و مدیران شما افرادی با این خصوصیات نباشند، اهداف و مقاصد به سرانجام نخواهد رسید همان‌گونه که طرح تحول آموزش و پرورش و نقشه‌ی جامع علمی کشور به‌رغم زحماتی که برای آن کشیده شد، آن‌گونه که باید، به نتیجه نرسیده است.

بیانات در دیدار جمعی از اساتید دانشگاهها 1395/03/29

مسئله‌ی نقشه‌ی جامع علمی هم مسئله‌ی بعدی است. البته تهیه‌ی این نقشه‌ی جامع چیز خوبی بود، منتها هم باید تبیین بشود برای همه‌ی دانشگاه‌ها، هم باید تبدیل بشود به برنامه.

بیانات در دیدار رؤسای دانشگاهها، پژوهشگاهها، مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری 1394/08/20

مسئله‌ی دیگر، مسئله‌ی نقشه‌ی جامع علمی است. خوب، نقشه‌ی جامع علمی بالاخره بعد از فرازونشیب‌های زیاد، تصویب شد و ابلاغ شد و عمل شد؛ منتها این نقشه‌ی جامع علمی را باید در اجزای مهم، اجزائی کنیم. این جزو همان چیزهایی است که شما تا در میدان نروید و ملاحظه‌ی میدانی نکنید، نمیتوانید تشخیص بدهید که چقدر نقشه‌ی جامع علمی عمل شد. چه رشته‌هایی اولویت دارند؟ چه تعداد دانشجو برای رشته‌های مورد اولویت لازمند و برای رشته‌هایی که اولویت ندارند لازم است؟ همه‌ی اینها را باید نقشه‌ی [جامع] علمی برای ما معین کند. در کدام مناطق از کشور، چه رشته‌هایی بایستی مورد توجه قرار بگیرند براساس نیازها؟ خوب، این طبعاً آمایش سرزمینی وزارت علوم را لازم دارد؛ وزارت علوم باید آمایش سرزمینی‌ای را داشته باشد برای خودش تا بداند که در کجا، دانشگاه چه چیزی لازم دارد. دوستان، آقایان وزیران محترم که گزارش دادند، راجع به مأموریت‌محور کردن دانشگاه‌ها بحث کردند؛ این بسیار فکر خوبی است؛ این را من تأکید میکنم که حتماً این کار انجام بگیرد؛ منتها این کار مقدمات دارد. چه‌جوری میشود مأموریت‌محور کرد یک دانشگاه را در فلان شهرستان دور یا نزدیک، یا فلان مرکز استان؟ اینها چیزهایی است که جزئیاتش را نقشه‌ی علمی به ما بایستی بیان بکند.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاهها 1394/04/13

نکته‌ی بعدی مسئله‌ی نقشه‌ی جامع علمی است؛ خوب، نقشه‌ی جامع علمی با زحمت و تلاش دوستان تکمیل شد و به جایی رسید و یک سند کامل خوب تهیه شد برای کشور که خیلی مغتنم است. آن کسانی هم که صاحب‌نظر هستند، بعد از اینکه نقشه‌ی جامع علمی کشور تهیه شد - آن‌طور که به بنده گزارش دادند و منتقل شد - تأیید کردند؛ یعنی اینکه یک اشکال عمده‌ای، یک اشکال بزرگی بر این چیزی که در شورای عالی انقلاب فرهنگی تهیه شده، وارد باشد، نه؛ چنین چیزی وجود نداشته؛ یعنی مورد تأیید قرار گرفته است؛ منتها این نقشه‌ی جامع علمی باید عملیاتی بشود که قدم اولش هم گفت‌وگو است. می‌شنوم من که دوستانی که به شهرستان‌ها مسافرت میکنند، در دانشگاه‌های کشور حضور پیدا میکنند، میگویند بسیاری از اساتید - چه برسد به دانشجویان - و حتی مدیران، در ست اطلاعاتی از نقشه‌ی جامع علمی کشور ندارند. حالا یکی از دوستان اینجا گفتند که خیلی‌ها از اقتصاد مقاومتی که شما می‌گویید، اطلاع ندارند؛ بله، این یکی از ضعف‌های کار ما است. ما اگر میخواهیم یک خواسته‌ای تحقق پیدا کند، قدم اول این است که این خواسته را به صورت یک گفت‌وگو پذیرفته شده دریاوریم؛ مسئله‌ی علم از همین قبیل بود که یک گفت‌وگو شد و به‌طور طبیعی وارد جریان عملی شد، عملیاتی شد و به‌صورت یک جریان درآمدی [مسئله] هم همین جور است. مسائل مربوط به نقشه‌ی جامع علمی کشور باید تبدیل بشود به یک گفت‌وگو و به‌صورت جدی اجرا بشود.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاهها 1394/04/13

از مسائل جنبی این هم یک نکته‌ی مهم دیگر است و آن عبارت است از سند آمایش آموزش عالی. اینکه یکی از دوستان اشاره کردند که «اگر همه‌ی چیزهایی که مورد نظرمان است اولویتهای ما باشند، معنایش این است که اصلاً اولویتی نداریم»، این حرف درست و حرف متین است. اینکه گفتند «ما در چند رشته‌ی صنعتی مشخصاً بگوییم در این رشته‌ها میخواهیم پیشرفت بکنیم و روی آنها سرمایه‌گذاری انسانی و مالی و همت و توانایی‌های گوناگون بکنیم»، این کاملاً حرف درستی است. بنده یک وقتی در مورد ورزش این مطلب را گفتم؛ گفتم ما در دو سه رشته‌ی ورزشی میتوانیم در دنیا یا اول باشیم یا دوم؛ خیلی خوب، برویم سراغ اینها؛ در بعضی از رشته‌های ورزشی نه، ما امید اول و دوم شدن

نداریم؛ منظورم در ورزش‌های قهرمانی و در مسابقات جهانی است. اتفاقاً همین کار را هم کردند؛ یعنی یک مقداری در این زمینه‌ها قدم برداشتند و مفید و مؤثر هم بوده؛ در این زمینه هم همین جور است. نگاه کنیم ببینیم کدام رشته‌ی علمی، در کدام دانشگاه و در کدام منطقه‌ی کشور دارای اولویت است؛ آمایش علمی سرزمینی کشور به این معنا است. ما در کدام دانشگاه‌ها بایستی چه رشته‌هایی را دنبال کنیم و روی آن سرمایه‌گذاری کنیم و از آنها پاسخ بخواهیم و مطالبه کنیم. این هم یک مسئله است که بایستی این سند تکمیل بشود و عملیاتی بشود و کار بشود.

بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در هشتمین همایش ملی نخبگان جوان 1393/07/30

این نقشه‌ی جامع علمی - که بحمدالله تدوین شد و منتشر شد - میتواند تکلیف دستگاه‌های مختلف را معین کند. ما بایستی در مجموعه‌ی دانشگاه‌های کشور یک زنجیره‌ی کامل علمی را شاهد باشیم؛ به معنای واقعی، یک شبکه‌ی عظیم تولید علم در همه‌ی ابعاد و در همه‌ی بخش‌های مورد نیاز، و همه هم‌افزا و مکمل یکدیگر.

حکم آغاز دوره‌ی جدید شورای عالی انقلاب فرهنگی 1393/07/26

پیگیری جدی پیشرفت و شتاب حرکت علمی و فناوری کشور یکی از اساسی‌ترین اولویت‌های کشور است که شورای عالی انقلاب فرهنگی در آن نقش جدی دارد. بحمدالله با تصویب و ابلاغ نقشه جامع علمی کشور، حوزه علم و فناوری نقشه راه خود را یافته، ستاد راهبری نقشه جامع علمی تشکیل شده؛ و حرکت در آن مسیر آغاز گردید و تاکنون آثار و دستاوردهای خوبی هم در پی داشته است، لازم است این مسیر با جدیت و اهتمام بیشتری بویژه از سوی مسئولان در قوای سه‌گانه و خصوصاً دولت محترم دنبال شود. شتاب رشد علمی کشور نباید به هیچ بهانه‌ای حتی اندکی کاهش یابد، بلکه باید روز به روز بر آن افزوده شود و شورا نیز نقش خود را در نظارت و پایش و راهبری آن بطور جدی و فعال ایفا نماید.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها 1393/04/11

نقشه‌ی جامع علمی بحمدالله تصویب شد؛ آن‌طور که به من گزارش کردند، مورد استقبال هم قرار گرفته است. چندین سند علمی بر اساس نقشه‌ی جامع علمی تهیه شده، تنظیم شده، ابلاغ شده، و چندین سند علمی دیگر در حال تدوین است؛ و به ما گفته شد که بعضی از مسئولین بخش‌های علمی از مجموعه‌ای که اجرای نقشه‌ی جامع علمی را به عهده دارند، درخواست تدوین سند علمی میکنند برای بخش‌های خودشان. خوب، این اتفاق افتاده است؛ این یک اتفاق مهم و کارسازی در کشور بوده است. آنچه مکمل این کار میتواند بشود، این است که برای دانشگاه‌های گوناگون کشور بر اساس مزیتها، مسئولیت و سهم نسبت به مجموعه‌ی نقشه‌ی جامع علمی تعیین بشود؛ دانشگاه‌های معتبر کشور، دانشگاه‌های مختلف کشور، سهم خودشان را در مجموعه‌ی این سند بزرگ چشم‌انداز علمی کشور بدانند و در آن بخش‌های ویژه‌ی مربوط به خودشان کار کنند؛ یعنی در مجموع یک جدولی به وجود بیاید که هر دانشگاهی سهم خودش را در پر کردن این جدول بداند و تشخیص بدهد. میتوان براساس مزیتها و استعدادها، دانشگاه‌ها را تقسیم کرد و سهم هر دانشگاهی را به عهده‌ی آن دانشگاه گذاشت.

ابلاغ سیاست‌های کلی «اقتصاد مقاومتی» 1392/11/29

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا ابلاغ می‌گردد:

...

۲- پیشنهادی اقتصاد دانش‌بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.

بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی 1392/09/19

مصوبات اینجا بایستی اجرا بشود؛ حالا سازوکاری برای ضمانت اجرا تدوین میکنید، فبهاونعمه؛ اگر فرض کنیم که یک سازوکار خاصی هم برای ضمانت اجرای مصوبات اینجا تدوین نمیشود، خود حضور رئیس‌جمهور و رئیس قوه‌ی مقننه برای قانون‌گذاری - آنجایی که احتیاج به قانون‌گذاری است - و وزرای محترم و مسئولان دستگاه‌های ذی‌ربط، باید به معنای ضمانت اجرا باشد؛ یعنی وقتی که فرض بفرمایید نقشه‌ی جامع علمی - که واقعاً یکی از کارهای بزرگ شورا تدوین این سند نقشه‌ی جامع علمی کشور بود که کار بسیار خوبی شد و سازوکار اجرایی خوبی هم برای آن تدوین شد که این جزو کارها است - تدوین میشود، دستگاه‌های اجرایی هر کدام به سهم خودشان بایستی اهتمام داشته باشند به اینکه این انجام بگیرد؛ یا مثلاً فرض کنید سند مهندسی فرهنگی - که شنیدم کار آن نزدیک به اتمام است یا اتمام پیدا کرده - [که]

باید برای آن هم سازوکار اجرایی حتماً تهیه بشود که تحقق پیدا کند؛ یا سند دانشگاه اسلامی؛ یا سند تحول بنیادی آموزش و پرورش که وزیر محترم آموزش و پرورش خود را متعهد بدانند که این را عملی کنند و اجرایی کنند؛ یا سند راهبردی نخبگان کشور - که در آن جلسه خود بنده هم شرکت کردم که سند بسیار مهمی است - که این مسئله را خوب معاونت محترم رئیس جمهور بایستی تعقیب کنند؛ و خلاصه باید خود اعضا و دستگاه‌های فرهنگی قبول کنند و باور داشته باشند که ما این جایگاه را به‌عنوان یک قرارگاه مرکزی [قرار دادیم].

بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در هفتمین همایش ملی نخبگان جوان 1392/07/17

برخی از نکات هم دو ستان گفتند که توضیح لازم دارد، یعنی برای من نکته روشن نشد. حالا مثلاً یکی از دو ستان اشاره کردند که نقشه‌ی دانش تهیه بشود؛ من نفهمیدم که آیا غیر از نقشه‌ی جامع علمی - که مدتها روی آن کار شده و سند آن تهیه شده و ابلاغ شده - چیز دیگری مورد نظر است؟ که اگر این است، خوب باید توضیح بدهند.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها 1391/05/22

توصیه‌ی آخر - چون دیگر ظاهراً وقت هم خیلی گذشته - توصیه به نظام ملی نوآوری است. الان اینجا یک خلأیی وجود دارد - و همین خلأ موجب شده نقشه‌ی جامع علمی هم آنچنان که باید و شاید عملیاتی نشود - و آن عبارت است از همین خلأ نظام ملی نوآوری، که عبارت است از یک شبکه‌ای از فعالیتهای، تعاملهای زنجیره‌ای، در سطحهای کلان و میانی و خرد، بین دستگاه‌های علمی کشور؛ چه در درون محیط علمی، چه بیرون محیط علمی. یک تعامل اینچنینی باید به وجود بیاید، که این به عنوان نظام ملی نوآوری شناخته شود؛ کارش هم عبارت است از این که جریان دانش و نوآوری را مدیریت کند، رصد کند، ارزیابی کند، هدایت کند. این امروز یک چیز لازمی است و به نظر من مسئولان و مدیران باید به این مسئله فکر کنند.

بیانات در دیدار جمعی از معلمان سراسر کشور 1390/02/14

همه‌ی این مطالبی که وزیر محترم گفتند، کارهای خوبی است - البته در یک حد نیست؛ بعضی کارهای مهم و درجه‌ی یک و اساسی است، بعضی هم کارهای فرعی است - اینها باید انجام بگیرد؛ منتها جهت را مشخص کنید، بدانید چه کار می‌خواهیم بکنیم. نقشه‌ی جامع برای تحول، در دستمان باشد. بر اساس این نقشه‌ی جامع، اجزای گوناگون را، یکی زودتر، یکی دیرتر، به وجود می‌آوریم. شما در ذهنتان طرح یک ساختمان کامل جامع زیبای مستحکم را در یک زمین بزرگ و در جای مناسب میریزید؛ میدانید چه کار می‌خواهید بکنید. حالا از یک گوشه‌ای شروع میکنید. گاهی یک جزئی از ساختمان را این طرف، گاهی یک جزء دیگر را آن طرف میسازید. آدمی که نگاه میکند، ممکن است نفهمد چه چیزی در خواهد آمد؛ اما شما که نقشه در ذهنتان هست، میدانید چه کار دارید میکنید. هر جزئی، تأمین‌کننده‌ی بخشی از آن نقشه‌ی جامع است. این وقتی است که نقشه‌ی جامع داشته باشید. اگر نقشه‌ی جامع وجود نداشت، اگر در این تحول، نگاه کلان وجود نداشته باشد، کارها ممکن است متناقض از آب در بیاید؛ تکراری باشد، زائد باشد، کمبودهای بزرگی به وجود بیاید. پس نگاه کلان و نقشه‌ی جامع، شرط اول است.

یکی از چیزهایی که در این نقشه‌ی جامع حتماً باید رعایت شود، مسئله‌ی معلم است. البته در مورد کتابهای درسی کارهای خوبی انجام گرفته - در جریان برخی از کارهای خوبی که در کتابهای درسی انجام گرفته، قرار داریم؛ البته کارهایی هم باید انجام بگیرد، که ان‌شاءالله انجام میگیرد - لیکن کتاب را معلم درس خواهد داد. اگر معلم، دانا، دلسوز، اهل فکر و اهل ابتکار بود، چنانچه آن کتاب ناقص هم باشد، او مطلب را تکمیل میکند. اگر معلم، ناتوان، ناامید، بی‌انگیزه و بی‌حوصله بود و برای او سر و وا کردن تدریس کرد، آن وقت اگر کتاب خوب هم باشد، معلوم نیست چیز درستی گیر دانش‌آموز بیاید. پس معلم مهم است. محور، معلم است.

بیانات در اجتماع بزرگ مردم قم 1389/07/27

نکته‌ی بعدی که برای فهرست کارهای لازم امروز ما بایستی مورد توجه قرار بگیرد، مسئله‌ی پیشرفت علم و حرکت در جهت نقشه‌ی جامع علمی کشور است؛ همین کاری که پنج شش سال است بحمدالله حرکت بهتری پیدا کرده است، پیشرفتهای خوبی انجام گرفته است. بایستی بیشتر تلاش کرد. ان‌شاءالله این حرکت، شتابنده‌تر شود. لازم است حرکت شتابنده‌ی دیگری در داخل حوزه‌های علمیه انجام بگیرد؛ که در این باره ان‌شاءالله با دوستان و برادران و خواهران عضو حوزه‌ی علمیه صحبت خواهیم کرد.

بیانات در دیدار نخبگان جوان 1389/07/14

حمایت از نخبگان چگونه است؟ این را من در همین بیاناتی که دوستان هم کردند، مشاهده میکنم. به نظر من مهمترین حمایت برای نخبگان این است که زمینه‌ی کار و مقدمات کار برای آنها فراهم شود. ذهن نخبه و مغز نخبه به دنبال کار، ژرف‌نگری، تولید، خلق، گشودن بابهای جدید و رفتن راه‌های نو است. امکانات سخت‌افزاری باید برای اینها فراهم شود. در مواردی، هم امکانات سخت‌افزاری، هم امکانات نرم‌افزاری باید فراهم شود تا نخبه بتواند کار و تلاش کند. البته این تلاش باید در جهت نیازهای کشور باشد. آنطور که به من گزارش کردند، نقشه‌ی جامع علمی، بخش مهمی از این نیازها را کاملاً رعایت کرده و در این نقشه‌ی جامع دیده شده. البته من هنوز گزارش نهائی‌ای از نقشه‌ی جامع ندارم؛ دوستان با جدیت دنبال کار هستند. نظرات گوناگونی هم هست. من همین جا تشکر کنم از بعضی از جوانهای عزیز که توی دیدار ماه رمضان به ما گفتند که ما نقشه‌ی جامع علمی را خودمان مستقل از مجموعه‌ی مسئول فراهم کردیم. من گفتم بیاورید؛ آوردند. گفتم یک خلاصه‌ای تهیه شود که من بتوانم آن خلاصه را ببینم. آن خلاصه را هم تهیه کردند و آوردند. البته ما مجموعه را برای دبیرخانه‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی فرستادیم که آنجا رسیدگی کنند، اما آن خلاصه را خود من هم باید ببینم؛ که هنوز فرصت و توفیق پیدا نکرده‌ام نگاه کنم. این اهتمام را، این بلندپروازی را در جوانها من می‌پسندم. چند تا جوان دور هم می‌نشینند، میگویند آقا ما نقشه‌ی جامع علمی کشور را با نگاه خودمان میخواهیم فراهم کنیم. البته قول نمیدهیم که حتماً آن نقشه‌ی جامع پاسخگوی نیاز ما به یک نقشه‌ی جامع باشد - ممکن است اطلاعاتشان محدود باشد - اما این گستاخی، این بلندپروازی، این همت، این اعتماد به نفس برای ما خیلی مطلوب و جذاب است.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاهها 1389/06/14

من توصیه‌های زیادی داشتم؛ نکات متعددی اینجا یادداشت کردم - که در واقع یک دفترچه است - منتها چون وقت نیست، فقط دو تا نکته‌اش را عرض میکنم. یکی همین مسئله‌ی نقشه‌ی علمی است. نقشه‌ی جامع علمی کشور - آنطور که به من گزارش دادند - خوب شیک‌خانه کارهای نهائی‌اش انجام گرفته و نزدیک به تصویب نهائی و ابلاغ است. اگر چنانچه این نقشه‌ی جامع علمی در اختیار همه‌ی ما در دانشگاه‌ها قرار بگیرد، آن وقت روی این باید کار کرد. همه باید ملتمز و پایبند باشند. اولاً نقشه‌ی جامع علمی احتیاج دارد به یک برنامه‌ی اجرائی. بایستی مسئولین دستگاه‌های دولتی بنشینند برنامه‌ی را طراحی کنند تا این نقشه‌ی جامع علمی بتواند عملیاتی و پیاده شود و تحقق پیدا کند. به قول یکی از آقایان، فقط این نباشد که ما علم را تولید کنیم، بعد منتشرش نکنیم، بگذاریم کنار، از آن استفاده نکنیم؛ باید از این استفاده کنیم. ثانیاً نقشه‌ی جامع علمی بایستی زنده و پویا و به‌روز باشد. ما نمیخواهیم یک چیزی برای سالیان متمادی درست کنیم؛ این مال امروز است. ای بسا تا سه سال دیگر، پنج سال دیگر وضعیت به گونه‌ای بشود که مجبور شویم بخشی از این نقشه را جابه‌جا کنیم؛ باید بکنیم. نقشه باید زنده و پویا و به‌روز باشد؛ یک عده‌ای باید مراقب این معنا باشند. ثالثاً برنامه‌های پنج‌ساله‌ی توسعه در زمینه‌ی آنچه که مربوط به دانش و آموزش عالی است، باید دقیقاً بر طبق نقشه‌ی جامع علمی طراحی و برنامه‌ریزی شود. برنامه‌های توسعه بایستی از نقشه‌ی جامع علمی در این بخش خاص تبعیت کنند. همچنین سازوکار قوی هم برای نظارت وجود داشته باشد؛ که این را هم دوستان گفتند.

بیانات در دیدار دانشجویان در یازدهمین روز ماه رمضان 1389/05/31

اینکه گفتند نقشه‌ی جامع علمی‌ای تهیه شده که با نقشه‌ی موجود تفاوت دارد، من استقبال میکنم؛ حتماً این را به دست ما برسانند. دفتر ارتباط مردمی ما ان‌شاء‌الله نام این آقا را یادداشت کند و از ایشان بگیرد.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاهها 1388/06/08

از دوستان مسئولی که اینجا تشریف دارند - دوستان شورای عالی انقلاب فرهنگی، دبیرخانه، آقای دکتر مخبر و بقیه‌ی دوستان؛ دوستان معاونت علمی، آقای دکتر واعظزاده و همچنین دوستانی که در وزارت‌ها هستند یا برادرانی که از مجلس اینجا هستند - خواهش میکنم این توصیه‌هایی را که این چند نفر برادران یا خواهران در زمینه‌ی مسائل دانشگاه یا پژوهش و این ردیف مسائل، بیان کردند، اینها را یادداشت کنند، تعقیب کنند، روی آنها تأمل کنند. عرض نمیکنیم که بگوئیم مسائلی که امروز مطرح شد، تا حالا رسیدگی نشده یا اینها بار اولی است که مطرح میشود. نه، معلوم است. نقشه‌ی جامع علمی که چند نفر از دوستان اینجا گفتند، چند سال است مطرح شده، در معاونت علمی بررسی شده، به شورای عالی انقلاب فرهنگی آمده. البته هنوز چیز مصوبی در اختیار مسئولین قرار نگرفته؛ فقط بحث شده. یا طرح جامع فرهنگی مثلاً فرض کنید، که بحث شد. اینها مسائلی است که مطرح شده است، گفته شده است. لیکن وقتی ما می‌بینیم استادی، دانشمندی، صاحب فنی، از این مسائل به عنوان نیاز روز نام میبرد و یاد میکند، این نشانه‌ی این است که آن کاری که ما کردیم، هنوز در مرحله‌ی کاربرد و میدان عمل

حضور ندارد. یعنی کار ما هنوز تمام نیست. به این نکته دوستان مسئول باید توجه کنند. تصمیم گرفتیم، حرف زدیم، گفتیم؛ اما کاری که باید بشود، انجام نگرفته. فرض بفرمائید وقتی ما می‌بینیم اساتیدی می‌آیند راجع به نقشه‌ی جامع علمی کشور ابراز سؤال میکنند یا چیزهایی را میگویند که نشانه‌ی عدم دسترس بودن یک نقشه‌ی جامع علمی است، نداشتن نقشه‌ی جامع علمی است، پس پیداست که ما همه‌ی تلاشی که در باب نقشه‌ی جامع علمی تا حالا کردیم، تلاشهایی بوده که نیمه‌کاره است. خوب، چون چند سال هم گذشته - سه سال است که این قضیه مطرح شده - در عین حال هنوز هیچ چیزی در اختیار دستگاه‌های ذی‌ربط نیست. دانشمندان کشور نقشه‌ی جامع علمی کشور را نمیدانند. پیداست که ما باید کار را سریعتر کنیم، دنبالگیری کنیم، جدیتر به این مسئله پردازیم.

اگر این آقایان در اینجا اشاره هم نمیکردند به نبود نقشه‌ی جامع علمی کشور، یک نگاه به برنامه‌ی کلی علمی در دانشگاه‌ها، نشان دهنده‌ی نداشتن نقشه‌ی جامع علمی است. آن طوری که در گزارشها من به دست می‌آورم و افراد آگاه و خبره و دانشگاهی و مسئول به ما اطلاع میدهند، تقسیم توان در برنامه‌ریزی رشته‌های گوناگون علمی، یک تقسیم عادلانه و صحیح و منطبق با نیاز کشور نیست. یک جاهایی ما رندهای چشمگیری داریم، یک جاهایی اصلاً حرکتی مشاهده نمیشود! این غلط است. این ناشی از نبود نقشه‌ی جامع علمی است. در ست است که در هر رشته‌ای ما پیشرفت بکنیم، مغتنم است و برای کشور ما که سالهای متمادی، ده‌ها سال در دوران حاکمیت طواغیت، از کاروان علمی بشر عقب مانده است، هر جایی دستمان به هر چیزی از ثمرات علم و پیشرفتهای علمی بند شد، مغتنم است؛ در این تردیدی نیست؛ اما اگر میخواهیم کشور رتبه‌ی علمی به معنای واقعی کلمه پیدا کند و علم در کشور نهادینه بشود، ما بایستی در رشته‌های گوناگون علمی - چه در آموزش، چه در پژوهش - توازن و تعادل صحیح و واقعی و عادلانه‌ای ایجاد بکنیم؛ این جزو نیازهای ماست.

ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه 1387/10/21

تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور.

بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت 1387/09/24

یقیناً قبل از انقلاب - قبل از اینکه این حرکت و شوق در مردم به وجود بیاید؛ این احساس دلیری در مقابل موانع در مردم ما به وجود بیاید - اگر می‌گفتند که کشور ما خواهد توانست به این نقطه از دانش‌های گوناگون برسد، کسی باور نمی‌کرد. آن روزی که برای یک بیماری معمولی که امروز توی بیمارستان‌های درجه‌ی سه و چهار در شهرستان‌های دور ما به راحتی آن را علاج می‌کنند، افراد ناچار بودند به کشورهای خارج بروند، پول‌های زیادی بدهند، مت‌زادی را بکشند - این مال خیلی قدیم نیست، مال همین پیش از انقلاب است - با این وضعی که امروز ما داریم در دانش‌های گوناگون و در بخش‌های مختلف، یقیناً یک روزی به نظر خیلی‌ها دست‌نیافتنی بود؛ اما ملت ما به او دست یافت، جوان‌های ما به او دست یافتند. همین مسئله‌ی هسته‌ای از این قبیل است، مسائل گوناگون در بخش‌های علمی از این قبیل است. بنابراین، اینی هم که یک روزی کشور ما و ملت ما کاروان دانش را آن‌چنان پیش برد که بتواند در دنیا مرجع علمی باشد، چیز ممکن است. البته مقدماتی دارد، که این مقدمات بایستی طی شود و این مقدمات شروع هم شده. یکی از این مقدمات، همین خودآگاهی ماست که احساس کنیم که «باید»؛ و احساس کنیم که «می‌توانیم». یکی دیگر از مقدمات، تهیه‌ی نقشه‌ی جامع علمی کشور است که کشور از لحاظ تحصیل علم و طلب علوم مختلف دچار سردرگمی نباشد. این کار خوشبختانه انجام گرفته. همین دوستان و محققین و برجستگان، برخاسته‌ی از دانشگاه‌ها و از این دانشگاه، توانسته‌اند نقشه‌ی جامع علمی را تهیه و فراهم کنند، که در شرف نهایی شدن است و این یک گام بسیار بلند در راه پیشرفت علم در کشور است. البته بعد از آنکه نقشه‌ی جامع علمی تهیه و فراهم شد، کارهای دیگری هم بایستی انجام بگیرد؛ از جمله: ایجاد نظام مهندسی این نقشه، تبدیل نقشه‌ی جامع علمی به صدها پروژه‌ی علمی، و سپردن این پروژه‌ها به پیمانکاران امینی که عبارتند از همین دانشگاه‌ها و اساتید و مراکز تحقیقاتی دانشگاه‌ها. بعد، ایجاد شبکه‌ی نظارت بر این پیشرفت علمی؛ حسن اجراء. و درگیر کردن استاد، دانشجو، محقق - که حالا دانشجویان پر سیدند در زمینه‌ی پیشرفت علمی، تکلیف ما چیست - این‌ها حتماً باید در این طرح مهندسی نقشه‌ی جامع علمی دیده شود. هر تک تک دانشجو می‌تواند نقش ایفاء کند؛ هر مرکزی از مراکز تحقیقاتی، هر کارگاه آموزشی می‌تواند نقش ایفاء کند و اساتید هم می‌توانند. بنابراین یک کار چند ساله است. این کار چند ساله با شدت، با حدت، با پیگیری تمام، با امید بایستی دنبال شود و ان‌شاءالله به نتایج خواهد رسید. یقیناً روزی خواهد رسید که شما ببینید مرجعیت علمی یافتن دانشگاه‌های ایران و دانشمندان ایران چیز دور از دسترس نیست؛ خیلی نزدیک به شماست. شما جوان‌ها یقیناً این را خواهید دید؛ من تردیدی ندارم.

یک نکته در مورد نقشه‌ی جامع علمی است. من اینجا یادداشت کرده بودم که این را ذکر بکنم، خوشبختانه دیدم سه چهار نفر از سخنرانان امروز در ضمن بیاناتشان به همین مسئله‌ی نقشه‌ی جامع علمی اشاره کردند، یک توضیحی هم آقای دکتر لاریجانی دادند که حکایت میکند از اینکه تلاشهایی در جریان هست برای اینکه این نقشه‌ی جامع علمی فراهم بشود و ارائه بشود و به عنوان دستورالعمل برای برنامه‌ریزیهای علمی آینده قرار بگیرد. این مژده‌ی خوبی است؛ لیکن من تا قبل از اینکه این را از ایشان بشنوم، چنین اطلاعی نداشتم و ندارم. من میدانم در شورای عالی انقلاب فرهنگی دارد این کار میشود؛ یعنی در یک کمیته‌هایی مطرح است؛ لیکن آنچه که توقع هست، آنچه که به نظر ما بایسته است که انجام بگیرد، او این نیست که این کار تأخیر بیفتد و طول بکشد؛ یک سال، دو سال بنشینیم تا بالاخره یک نقشه‌ی جامع علمی فراهم کنیم؛ نه، این را فرزندان، نخبگان، برجستگان، به ابتکار شورای عالی انقلاب فرهنگی باید بنشینند تمام کنند و یک چیز پخته و کاملی از آب در بیاورند تا بر اساس آن بشود برنامه‌ریزی علمی برای دانشگاهها و برای آینده‌ی کشور کرد. من همین‌جا این را هم به وزرای محترم، هم به مسئولان محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی که در اینجا تشریف دارند، توصیه میکنم که این مسئله دنبال شود.

ما اگر بخواهیم سند چشم‌انداز تحقق پیدا کند و آن مرجعیت علمی که برای کشور پیش‌بینی شده، به وجود بیاید و عملی بشود، ناچاریم که این کارها را انجام بدهیم، که مهمترینش تهیه‌ی نقشه‌ی جامع علمی است. این یعنی یک گام مهم، یک دروازه‌ی مهم به سوی اجرائی کردن اهداف و شعارهایی است که مطرح شده و امروز بحمدالله در محیطهای علمی به صورت یک گفتمان در آمده است.

بیانات در دیدار نخبگان جوان 1386/06/12

ما باید نقشه‌ی جامع علمی کشور را تنظیم کنیم. این را من سال گذشته هم به این مجموعه علمی گفتم، الان هم در شورای عالی انقلاب فرهنگی دارد این کار میشود، اما باید این کار با جدیت هر چه بیشتر بشود. ما باید بدانیم نقشه‌ی جامع علمی کشور چیست. کدام علم، به چه اندازه، در کجای این نقشه جا دارد. اینجور نباشد که مثل یک ورزشکاری که فقط روزی بازو کار میکند و بازوهایش میشود اینقدر، در حالیکه پا و سینه و شانه‌اش مثل یک آدم لاغر است، باشیم! این، فایده‌ای ندارد. یک ورزشکار فقط کار سینه بکند، بقیه‌ی اندامهای او هیچ قدرتی نداشته باشد، فایده‌ای ندارد. باید متناسب باشد. بعضی از این جوانان عزیز راجع به علوم انسانی گفتند. ما در بخشی از رشته‌های علوم انسانی، قرن‌ها جلوتر از دنیا هستیم. خیلی جلوتر از کسانی هستیم که امروز در این رشته در دنیا سرآمد به حساب می‌آیند. چرا اینها را دنبال نکنیم؟ در رشته‌های گوناگون علوم انسانی؛ ادبیات، فلسفه، تاریخ، هنر، ما خیلی سابقه داریم. بعضی از علوم انسانی دیگر هم هست که اگر چه از غرب آمده، اما اگر در دست دقت کنیم، خمیرمایه‌ی آن که عبارت از عقلانیت و تجربه‌گرایی است، از تفکر و روح ایرانی - اسلامی است. اروپای خرافاتی نمیتوانست زیست‌شناسی و اقتصاد و مدیریت و روانشناسی و جامعه‌شناسی را به این شکل تنظیم کند. این، سوغات تفکر علم‌گرایی و تجربه‌گرایی شرق و عمدتاً ایران اسلامی بود که رفت در آنجا و به این تحول منتهی شد. به هر حال، در این چیزهایی که عقب هستیم، باید خودمان را جلو ببریم و خودمان ابداع کنیم؛ ترجمه‌گرایی زبانهای بسیار بزرگی برای ما دارد. بنابراین، نقشه‌ی جامع علمی، چیز لازمی است: جایگاه علوم گوناگون، هر کدام؛ مقدار دانشجو، نوع دانشجو، جنس دانشجویان - دختر، پسر - مناطق گوناگون؛ اینها باید روشن بشود؛ ما بدانیم چه کار میخواهیم بکنیم. این کارها البته شروع شده، لکن باید جدیت بکنید دنبال بشود.

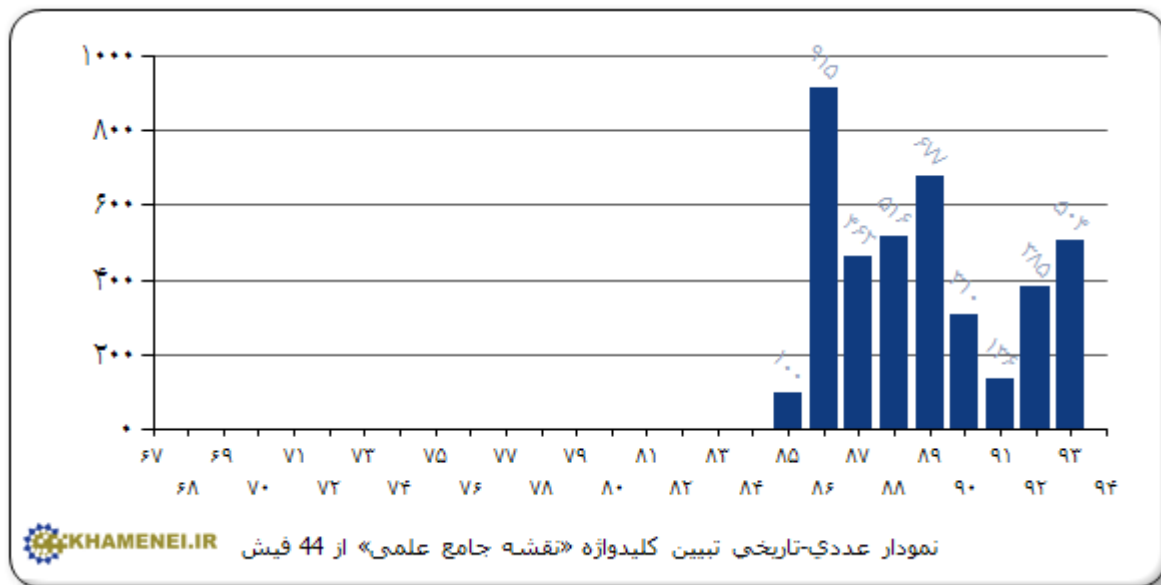
مسئله‌ی کاربردی کردن تحقیقات و اختراعات - که اتفاقاً بعضی از جوانها گفتند - جزو چیزهایی است که من رویش تکیه دارم. ما ممکن است یک تحقیقاتی بکنیم، در یک پروژه‌ی تبلیغاتی به جاهای خوبی هم محقق ما برسد؛ اما این در و وضع کشور، در جهت رشد و توسعه‌ی کشور نقشی نداشته باشد؛ یعنی نتواند به ثروت ملی تبدیل شود. ما باید علم‌مان را بتوانیم به ثروت ملی تبدیل کنیم. این، تلاش لازم دارد، برنامه‌ریزی لازم دارد. آن وقت یک نکته‌ای در کنار این هست - که باز در همان نقشه‌ی جامع علمی قرار می‌گیرد - که ما باید زنجیره‌ی علم و فناوری را تکمیل کنیم، که گاهی یک جاهایی از این زنجیره قطع شده است، تا یک خط تولید واقعی درست بشود و علم بتواند از همه‌ی جهات به اهداف خودش برسد.

بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌های استان خراسان در دانشگاه فردوسی 1386/02/25

یک مسأله، مسأله‌ی نقشه‌ی حرکت علمی کشور است که من این را در سال گذشته مطرح کردم. البته توقع نمی‌کنم که این کار را دانشگاه فردوسی انجام بدهد، اما توقع می‌کنم که دانشگاه استخوان‌دار ریشه‌دار فردوسی در این کار سهمیم بشود؛ روی این فکر کنید. ما برای پیشرفت علم در کشور، به نقشه‌ی کلی علمی احتیاج داریم. درباره‌ی چه چیزی می‌خواهیم تحقیق کنیم؟ چه چیزی را می‌خواهیم فرابگیریم؟ چگونه این اجزاء علمی پراکنده، به هم متصل می‌شوند؟ در کجا از اتصال اینها، می‌شود برای آینده‌ی کشور و حرکت کشور بهره برد؟ اینها جز با یک نقشه‌ی علمی، برای کشور امکانپذیر نیست. البته نقشه‌ی علمی، نقشه‌ی دائمی نیست؛ مدت‌دار و زمان‌دار است. ممکن است در این برهه نقشه‌ی علمی یک چیز باشد، ده سال دیگر نقشه‌ی علمی بکلی تغییر کند و چیز دیگری باشد؛ لیکن این نقشه‌ی علمی لازم است. در این زمینه انتظار داریم دانشگاه شما - چه دانشگاه پزشکی، چه دانشگاه فردوسی - کمک کنند تا این کار در بین اساتید و در بین دانشمندان و علمای دانشگاهی ما، تبدیل به یک مطالبه‌ی عمومی بشود. این هم یک مسأله است.

بیانات در دیدار رؤسای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی 1385/05/23

ما در کشور به نقشه‌ی جامع علمی احتیاج داریم. ما باید بدانیم که برای رسیدن به هدف چشم‌انداز بیست ساله - که نام آن مکرر برده میشود - نقشه‌ی جامع علمی ما چیست؟ این را باید ترسیم کنیم. بعد، این نقشه را طبق راهبردهای عملیاتی و برنامه‌ریزیهای زمان‌دار و منظم، مثل یک پازل، بتدریج باید پُر و کامل کنیم. این کار انجام نگرفته و ما آن را نیاز داریم؛ و باید انجام بگیرد. این کار با زبندگان و نخبگان و صاحبان اندیشه‌ی کشور در حوزه‌ی دانشگاه‌ها و آموزش و پرورش و حوزه‌های ذی‌ربط عملی است و بایستی تحقق پیدا کند.

موانع اجرایی نقشه جامع علمی کشور از دیدگاه کارشناسان و مسئولان نقشه جامع علمی کشور
موانع اجرایی نقشه جامع علمی کشور

پیام موضوع
 برای پیگیری

ابلاغ سیاست‌های کلی «علم و فناوری» (۱۳۹۳/۰۶/۲۹)

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در اجرای **بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی** سیاست‌های کلی «علم و فناوری» را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، ابلاغ کردند.

متن سیاست‌های کلی علم و فناوری که به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده، به این شرح است:

سیاست‌های کلی علم و فناوری (نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری)

۱- **جهاد مستمر علمی** با هدف کسب **مرجعیت علمی** و فناوری در جهان با تأکید بر:

۱-۱- **تولید علم** و توسعه نوآوری و نظریه پردازی.

۱-۲- ارتقاء جایگاه جهانی کشور در علم و فناوری و تبدیل ایران به قطب علمی و فناوری جهان اسلام.

۱-۳- توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی.

۱-۴- **تحول و ارتقاء علوم انسانی** بویژه تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و با انگیزه، اصلاح و بازنگری در متون، برنامه‌ها و روش‌های آموزشی و ارتقاء کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی مربوط.

۱-۵- دستیابی به علوم و فناوری‌های پیشرفته با سیاستگذاری و برنامه ریزی ویژه.

۲- بهینه سازی عملکرد و ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشور به منظور دستیابی به اهداف **سند چشم‌انداز** و شکوفایی علمی با تأکید بر:

۲-۱- مدیریت دانش و پژوهش و انسجام بخشی در سیاستگذاری، برنامه ریزی و نظارت راهبردی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء مستمر شاخص‌ها و روزآمدسازی **نقشه جامع علمی** کشور با توجه به تحولات علمی و فنی در منطقه و جهان.

ارزش
 فراگیری و
 دربرگیری
 سند

بر اساس جدول زمانبندی طراحی نقشه جامع علمی کشور، پیشنویس دوم نقشه در انتهای اردیبهشت سال ۱۳۸۶ و بر اساس نتایج فعالیت کارشناسی کمیته‌های تخصصی نقشه در مجموعه ای ۱۰۰ صفحه‌ای ارائه گردید که در جلسات متعددی در کمیسیون تلفیق و تدوین و شورای تخصصی مورد اصلاح و تکمیل قرار گرفت و مقرر شد بخش‌هایی از آن نظیر سناریوهای علم و فناوری، تحلیل وضع موجود علم و فناوری کشور، اقدامات ملی متناظر با حوزه‌های مختلف علم و فناوری، تحلیل وضع موجود نگاهت نهادی حوزه علم و فناوری، پایش و اجرای نقشه، مبانی روشی و تعاریف، واژگان به پیوستهای نقشه منتقل شده و مجموعه نهایی به صورت خلاصه جهت بررسی و تصویب در شورای عالی انقلاب فرهنگی آماده گردد.

تصویب:

سند مذکور پس از تهیه در سال ۱۳۸۶ برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه گشت. شورا نیز پس از بحث و تبادل نظر بر روی آن و همچنین اصلاحات اساسی بر روی آن در نهایت سند نقشه جامع علمی کشور در بهمن سال ۱۳۸۹ در جلسه ۶۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۴ به تصویب شورا رسید.

ابلاغ:

پس از تصویب سند در شورای عالی انقلاب فرهنگی، سند توسط رئیس جمهور محترم وقت و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی به رئیس جمهور وقت ۱۳۹۰/۲/۲۴ به تمام دستگاه‌ها ابلاغ گردید.

سازمان:

به طور خلاصه در فصل پنجم نقشه جامع علمی کشور سازمان اجرایی و تقسیم کار ملی در حوزه علم و فناوری کشور به صورت ذیل انجام شده بود:

- سیاستگذاری کلان و نظارت و ارزیابی بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی می باشد.
- سیاستگذاری اجرایی و هماهنگی و انسجام بخشی اجرای نقشه جامع علمی کشور بر عهده ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور می باشد. که ترکیب اعضای آن در نقشه آمده است.
- برنامه ریزی و اجرا و فرهنگ سازی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت علمی و فناوری رئیس جمهوری و بنیاد ملی نخبگان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش، فرهنگستانهای کشور، جهاد دانشگاهی، مرکز همکاریهای فناوری و نوآوری ریاست جمهوری، سایر وزارتخانه‌ها و نهادها و مؤسسات علمی و فناوری، صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر نهادها و دستگاههای تبلیغی و فرهنگی کشور

تصویب آئین نامه ستاد راهبردی اجرای نقشه جامع علمی کشور:

آئین نامه «ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور» در جلسه ۷۰۰ مورخ ۹۰/۸/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به شرح پیوست به تصویب رسیده و در تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۹۰ نیز ابلاغ گردید.

سابقه
موضوع:

با گذشت یک دهه از تصویب نقشه جامع علمی کشور در شاخص های کلان به ویژه علم و فناوری چه وضعیتی

داریم؟

شاخص های کلان نقشه جامع علمی کشور

مقدار در سال ۱۴۰۴	شاخص		سرمايه انسانی
۱۰۰ درصد	نرخ واقعی دوره آموزش عمومی (ابتدایی و راهنمایی)	درصد پوشش تحصیلی کشور	۱
۹۵ درصد	نرخ واقعی دوره متوسطه		
۶۰ درصد	درصد پوشش آموزش عالی به جمعیت ۱۸ تا ۲۴ سال کشور		
۲۰۰۰	تعداد دانش آموزان دوره های تحصیلات تکمیلی در یک میلیون نفر جمعیت		
	تعداد مهندسان در یک میلیون نفر جمعیت به تفکیک بخش فعالیت		
۳۰۰۰	مجموع	تعداد محققان در یک میلیون نفر جمعیت به تفکیک بخش فعالیت	
۷۵۰	مراکز تحقیقاتی		
۱۵۰۰	مراکز صنعتی		
۷۵۰	مراکز آموزشی		
۲۰۰۰	تعداد اعضای هیات علمی در یک میلیون نفر جمعیت		

۷۵۰۰۰	داخلی بین المللی (پایگاه اطلاعات علمی)	تعداد مقالات منتشر شده در مجلات نمایه شده در پایگاه های داخلی و بین المللی معتبر به تفکیک	انتشارات علمی	۴
۸۰۰	تعداد تولیدات علمی بین المللی در یک میلیون نفر جمعیت			
۲۷	تعداد تولیدات علمی بین المللی به صد نفر محقق			
	داخلی	تعداد ارجاعات به مقالات علمی منتشر شده به تفکیک داخلی و بین المللی		
	بین المللی	تعداد مقالات منتشر شده در مجموعه مقالات کامل همایش های معتبر علمی داخلی و خارجی به تفکیک		
		تعداد مقالات منتشر شده به زبان فارسی در مجلات نمایه شده در پایگاه های بین المللی معتبر		
		تعداد کتب علمی تخصصی تالیف شده و انتشار یافته توسط دانشگاه ها، مراکز تحقیقاتی و ناشران معتبر علمی		
۵۰۰۰۰	داخلی	تعداد اختراعات و اکتشافات به ثبت رسیده به تفکیک داخل و خارج	فناوری و نوآوری	۵
۱۰۰۰۰	خارجی			
رتبه ی اول در منطقه		شاخص نوآوری ^۱		
رتبه ی اول در منطقه		شاخص دستیابی فناوری ^۲		
تعداد فناوری های پیشرفته کشور با رتبه جهانی بالا (۲۰ و بالاتر)				

	تعداد حوزه های علمی جدید التاسیس کشور برای نخستین بار در دنیا	مشارکت در راهبری علم و فناوری	۷
	تعداد برندگان جوایز علمی بین المللی		
	تعداد دانشمندان عضو برجسته و موثر در مدیریت مجامع بین المللی		
	تعداد سخنرانان مدعو و اعضای کمیته های علمی و راهبردی همایش های معتبر بین المللی		
۲۲۵۰	تعداد مقالات بسیار پر ارجاع		
	تعداد نشریات با ضریب تاثیر بالا	اثربخشی	۸
۱۰۰ درصد	نرخ پاسوادی		
رتبه ی اول در منطقه	میزان رشد شاخص توسعه انسانی		
۴ درصد	درصد رشد سالانه سرانه تولید ناخالص داخلی ناشی از علم و فناوری		
	درصد کاهش نرخ بیکاری به دلیل توسعه علم و فناوری		
۸۰ درصد	درصد فارغ التحصیلان شاغل در مشاغل تخصصی مرتبط با رشته تحصیلی از کل فارغ التحصیلان		
	میزان تقویت اقتدار ملی		
	میزان تأثیر در کاهش وابستگی به بیگانگان		
	میزان تأمین رفاه و سعادت جامعه		

مسئله بر زمین مانده

اقدامات اجرایی سازی شده نقشه جامع علمی کشور (اطلاعات مربوط به سال ۱۳۹۷ است)								
۱	۲	۳	۴	اشتراکات		تعداد		
اقدامات دارای سیاست اجرایی	اقدامات پیگیری شده در نامه‌های اخیر به دستگاه‌های اجرایی	اقدامات مربوط به شورای عالی انقلاب فرهنگی	اقدامات پیگیری شده در کارگروه اقتصاد دانش-بنیان	اقدامات مشترک ۱ و ۲	اقدامات مشترک ۳ و ۴			
۱-۱، ۱۱-۱، ۱۰-۱، ۴-۱، ۱۲، ۱۳-۱، ۱۴-۱، ۱۷-۱، ۱۸-۱، ۱۹-۱، ۲۰-۱، ۲۱-۱، ۲۲-۱، ۲۳-۱، ۲۴-۱، ۲۵-۱، ۲۶-۱، ۲۷-۱، ۲۸-۱، ۲۹-۱، ۳۰-۱، ۳۱-۱، ۳۲-۱، ۳۳-۱، ۳۴-۱، ۳۵-۱، ۳۶-۱، ۳۷-۱، ۳۸-۱، ۳۹-۱، ۴۰-۱، ۴۱-۱، ۴۲-۱، ۴۳-۱، ۴۴-۱، ۴۵-۱، ۴۶-۱، ۴۷-۱، ۴۸-۱، ۴۹-۱، ۵۰-۱، ۵۱-۱، ۵۲-۱، ۵۳-۱، ۵۴-۱، ۵۵-۱، ۵۶-۱، ۵۷-۱، ۵۸-۱، ۵۹-۱، ۶۰-۱، ۶۱-۱، ۶۲-۱، ۶۳-۱، ۶۴-۱، ۶۵-۱، ۶۶-۱، ۶۷-۱، ۶۸-۱، ۶۹-۱، ۷۰-۱، ۷۱-۱، ۷۲-۱، ۷۳-۱، ۷۴-۱، ۷۵-۱، ۷۶-۱، ۷۷-۱، ۷۸-۱، ۷۹-۱، ۸۰-۱، ۸۱-۱، ۸۲-۱، ۸۳-۱، ۸۴-۱، ۸۵-۱، ۸۶-۱، ۸۷-۱، ۸۸-۱، ۸۹-۱، ۹۰-۱، ۹۱-۱، ۹۲-۱، ۹۳-۱، ۹۴-۱، ۹۵-۱، ۹۶-۱، ۹۷-۱، ۹۸-۱، ۹۹-۱، ۱۰۰-۱	۱-۱، ۱۱-۱، ۱۰-۱، ۴-۱، ۱۲، ۱۳-۱، ۱۴-۱، ۱۷-۱، ۱۸-۱، ۱۹-۱، ۲۰-۱، ۲۱-۱، ۲۲-۱، ۲۳-۱، ۲۴-۱، ۲۵-۱، ۲۶-۱، ۲۷-۱، ۲۸-۱، ۲۹-۱، ۳۰-۱، ۳۱-۱، ۳۲-۱، ۳۳-۱، ۳۴-۱، ۳۵-۱، ۳۶-۱، ۳۷-۱، ۳۸-۱، ۳۹-۱، ۴۰-۱، ۴۱-۱، ۴۲-۱، ۴۳-۱، ۴۴-۱، ۴۵-۱، ۴۶-۱، ۴۷-۱، ۴۸-۱، ۴۹-۱، ۵۰-۱، ۵۱-۱، ۵۲-۱، ۵۳-۱، ۵۴-۱، ۵۵-۱، ۵۶-۱، ۵۷-۱، ۵۸-۱، ۵۹-۱، ۶۰-۱، ۶۱-۱، ۶۲-۱، ۶۳-۱، ۶۴-۱، ۶۵-۱، ۶۶-۱، ۶۷-۱، ۶۸-۱، ۶۹-۱، ۷۰-۱، ۷۱-۱، ۷۲-۱، ۷۳-۱، ۷۴-۱، ۷۵-۱، ۷۶-۱، ۷۷-۱، ۷۸-۱، ۷۹-۱، ۸۰-۱، ۸۱-۱، ۸۲-۱، ۸۳-۱، ۸۴-۱، ۸۵-۱، ۸۶-۱، ۸۷-۱، ۸۸-۱، ۸۹-۱، ۹۰-۱، ۹۱-۱، ۹۲-۱، ۹۳-۱، ۹۴-۱، ۹۵-۱، ۹۶-۱، ۹۷-۱، ۹۸-۱، ۹۹-۱، ۱۰۰-۱	۱-۱، ۱، ۲-۱، ۷-۸	۱-۳ تا ۱۴-۳	۱-۳، ۱۸-۱، ۱۹-۱، ۲-۳، ۵-۱، ۱۰-۳، ۱۱-۳، ۱۲-۳، ۱۳-۳، ۱۴-۳، ۱۵-۳، ۱۶-۳، ۱۷-۳، ۱۸-۳، ۱۹-۳، ۲۰-۳، ۲۱-۳، ۲۲-۳، ۲۳-۳، ۲۴-۳، ۲۵-۳، ۲۶-۳، ۲۷-۳، ۲۸-۳، ۲۹-۳، ۳۰-۳، ۳۱-۳، ۳۲-۳، ۳۳-۳، ۳۴-۳، ۳۵-۳، ۳۶-۳، ۳۷-۳، ۳۸-۳، ۳۹-۳، ۴۰-۳، ۴۱-۳، ۴۲-۳، ۴۳-۳، ۴۴-۳، ۴۵-۳، ۴۶-۳، ۴۷-۳، ۴۸-۳، ۴۹-۳، ۵۰-۳، ۵۱-۳، ۵۲-۳، ۵۳-۳، ۵۴-۳، ۵۵-۳، ۵۶-۳، ۵۷-۳، ۵۸-۳، ۵۹-۳، ۶۰-۳، ۶۱-۳، ۶۲-۳، ۶۳-۳، ۶۴-۳، ۶۵-۳، ۶۶-۳، ۶۷-۳، ۶۸-۳، ۶۹-۳، ۷۰-۳، ۷۱-۳، ۷۲-۳، ۷۳-۳، ۷۴-۳، ۷۵-۳، ۷۶-۳، ۷۷-۳، ۷۸-۳، ۷۹-۳، ۸۰-۳، ۸۱-۳، ۸۲-۳، ۸۳-۳، ۸۴-۳، ۸۵-۳، ۸۶-۳، ۸۷-۳، ۸۸-۳، ۸۹-۳، ۹۰-۳، ۹۱-۳، ۹۲-۳، ۹۳-۳، ۹۴-۳، ۹۵-۳، ۹۶-۳، ۹۷-۳، ۹۸-۳، ۹۹-۳، ۱۰۰-۳	۱-۳، ۱۲-۳، ۱۰-۳ و ۳-۳	۴	۵۴	شماره راهبرد کلان ملی - شماره اقدامات ملی نقشه
۸-۱۰ / ۲۵-۹ تا ۱-۹ / ۴ و ۱۰-۱۰	۸۶	۳	۱۴	۱۶	۴	۵۴		
مجموع اقدامات اجرایی سازی شده						۱۳۳		

درصد تحقق (شروع) اجرایی سازی اقدامات ملی نقشه جامع علمی کشور
(اطلاعات مربوط به سال ۱۳۹۷ است)

تعداد کل اقدامات نقشه جامع علمی کشور: ۲۲۴
تعداد کل اقدامات دارای گزارش اجرایی سازی: ۱۳۳

درصد تحقق کل

۶۰٪ (شروع) اجرایی سازی اقدامات ملی نقشه جامع علمی کشور: $۱۰۰ * (۱۳۳ / ۲۲۴) = ۵۹.۴\%$

درصد اقدامات ملی نقشه جامع علمی کشور که تا کنون شروع به اجرایی سازی نشده‌اند
(اطلاعات مربوط به سال ۱۳۹۷ است)

تعداد کل اقدامات نقشه جامع علمی کشور: ۲۲۴
تعداد کل اقدامات بدون گزارش اجرایی سازی: ۹۱

درصد کل اقدامات ملی نقشه جامع علمی کشور شروع نشده: $۱۰۰ * (۹۱ / ۲۲۴) = ۴۰.۶\%$

اقدامات اجرایی شده

وضعیت پاسخگویی دستگاهها

وضعیت پاسخگویی	نام دستگاه	شماره
●	معاونت علمی	۱
●	بنیاد ملی نخبگان	۲
●	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۳
●	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۴
●	وزارت آموزش و پرورش	۵
●	فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی	۶
●	سازمان صدا و سیما	۷
●	بنیاد سعدی	۸
●	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۹
●	هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره	۱۰

●	انجام همکاری لازم و پاسخگویی مناسب
●	همکاری حداقلی و ناکافی
●	عدم همکاری مناسب

14

پژوهشگر: محمد نیک ملکی